

Idem de arte Rheto. Deinde natura eius euenire uulgo so-
leat, an insolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro: Moueor etiã loci ipsius insolẽtia.

¶ LAPIDE quadrato ædificare.

Lapide quadrato ædificare quid sit, planum est eo ipso
uerbo: Sed sensum habet recõditum, alium atq; in su-
perficie ostendit. Est em̃ lapide quadrato ædificare, nõ ue-
re quadratis lapidibus, sed sectis, & expolitis, etiã si nõ sint
uere quadrati: modus est loquendi illorum ueterum.

¶ LAPIDE structili, aut cementitio, uel structura, aut
rudderatione ædificare.

Lapide autem structili, aut cementitio, uel structura, aut ru-
dderatione ædificare, paulo etiam est remotius ab aperta in-
telligentia. Est enim lapidibus ædificare nõ quadratis, uel
sectis, aut ad lineam, uel perpendiculum collocatis: sed mi-
nutis, concisisq; frustulis, quæ cimenta dicuntur. Ea ædifi-
cia, uel pro uulgaribus tenuiq; populo fiebant, uel in ma-
gnis potentiorum ædificijs lapides illi structiles siue cemẽ-
titi in medijs parietibus, ueluti pro farcimine, aut medulla
ponebatur: superinducebaturq; postmodum incrustatio,
uel marmoris, uel alterius lapidis speciosi. Quod autem ce-
menta non sint (ut multi putant) omnia quæ ad murũ con-
ficiendum faciunt, sed tantum sint lapidum ut dixi fragmẽ-
ta, subiiciam de hoc autorũ bonorũ loca aliqua manifesta.

Cementũ

Vitruuius: Incerta uero cimenta alia super alia sedentia, in-
ter seq; imbricata, non speciosam, sed firmiorem, quàm re-
ticulata præstant structuram.

Idem: Quibus autem locis hæ copiæ non sunt, cimenta mar-
morea,

morea, siue assulæ dicuntur, quæ marmorarij ex operibus dericiunt, & pilis ferreis contunduntur.

Idem: Tunc structura ex cementis, calce, & arena compleatur, & subdit: Deinde tunc quadrato saxo murus ducitur iuncturis quàm longissimis, uti maximi medijs lapides coagmentis contineantur: tunc qui locus erit inter murum, ruderatione siue structura compleatur.

Idem: Sequitur ordo de lapidicinis explicare: De quibus & quadrata saxa ut cementorum ad ædificia eximuntur copia, & comparantur.

Idem: Sed ubi sunt saxa quadrata, siue silex, siue cementum, aut coctus later, siue crudus, ijs erit utendum.

Idem: Non modo cementitio, aut quadrato saxo, sed etiam marmoreo.

Idem: Nec solum ea in quadratis lapidibus sunt obseruanda, sed etiam in cementitijs structuris.

Vulpianus de noui operis nūciatione, lege, stipulatio: Opus autem nouum factum sic accipimus, non si unum uel alterum cementum fuerit positum, sed si proponatur instar quodam operis quasi facies quædam facti operis.

Idem de Riuis, lege, Seruius: Si riuum qui ab initio terrenus fuerit, qui aquam non continebat, cementitium uelit facere, audiendum esse: sed & si eum riuum, qui structilis fuit, postea terrenum quis faciat.

Idem: Si seruitus uendicetur, lege: Et si forte lapide quadrato, uel lapide structili.

Idem proxima lege: Porticum ambulatoriam facere, super eum parietem columnas structiles imponere.

Cato

Cato de re rustica: Fundamenta pedum duorum facito primum festucato: postea cementis minutis, & calce arenato semipedem unumquodq; corium struito.

Cicero pro Milone repente: In tribus in eam insulam materiam, calcem, cementa, atq; arma conuexit.

Titus Liuius ab Vrbe cōdita: Saxo quadrato cōstructum:

Varro de re rustica: Aluos ubi sint, alij faciunt ex uiminibus rotundas, alij è ligno, ac corticibus: alij ex arbore caua: alij fictiles: alij etiam ex ferulis quadratas, longas pedes circiter tres, latas pedem. Hic aperte uides Quadratum dici nō quod sit quadrum, sed quod quadret, id est conueniat. Nā quod dicit Varro Aluos fieri ferulis quadratis longis pedes tres, latis pedem, dare ostendit quadrum esse non posse. Hinc per trāslationem quadrare dicimus, hoc est, bene conuenire.

Cicero Attico: Visum est hoc mihi ad multa quadrare.

Idem in Oratore: Et tamē etiā coniunctionē sicuti uersuū numero se sedere & quadrare, & perficere uolumus.

Idem in Verrem: Quomodo de eodē modo quadrarint?

Idem in Bruto: Quare quoniā ita tibi quadrat omnia fuisse in Themistode paria, & Coriolano paterā à me quoq; sumas licet.

Vergilius in Georgicis: Arboribus positis secto uia limite quadret.

Horatius: Et quæ pars quadret aceruum.

¶ LONGE. *· valde*

Longe aduerbium, quandoq; cum superlatiuo, interdū cum positiuo, utrobicq; elegantissime positum obserua-

G ui, interdum

- ui, interdum simpliciter positum.
- Cicero in Tusculanis: Cuius ego iudiciū (pace tua dixerim) longe antepono tuo.
- Idem Bruto: Lucius Castronius Petus longe princeps municipij Lucēsis est honestus, plenus officio, bonus planè uir.
- Idem Quinto fratri: Longe optimū Raciliū habemus.
- Idem in Verrem: Longe primus ciuitatis est Epicrates.
- Idem Planco: Longe plurimū ualuit Plancus.
- Plautus in Mostellaria: Longe omnium longissima.
- Idem de Oratore: Sed ego neq; illis assentiebar, neq; harū disputationum inuentori & principi longe omniū in dicēdo grauissimo, & eloquētissimo Platoni.
- Ibidem: Quantū iudicare possum, longe eruditissimus.
- Ibidem: In illa pro Ctesiphonte oratione longe optima.
- Ibidem: Illud est lōge maximū uidere, quo nam modo.
- Idem de legibus: Ille quidē sapiētissimus uir grāciæ longēq; doctissimus, ualde hanc labem ueretur.
- Idem pro Gn. Rabirio: In hac ciuitate longe maxima consilia, atq; ingenia fuerunt.
- In Verrem: Tēq; Ceres & Libera, quarū sacra (sicut opiniones hominū ac religiones ferunt) longe maximis, atq; occultissimis ceremonijs continentur.
- Cæsar in cōmenta. Hic dies nostris lōge grauissimus fuit.
- Ibidem: Apud Eluetios lōge nobilissimus fuit Orgentorix.
- Ibidem: Sueuorum est gens longe maxima, ac bellicosissima Germanorum omnium.
- Ibidem: Carmonenses, quæ est longe firmissima totius prouinciæ ciuitas.

Idem: Hac

Idem: Hæc ciuitas longe plurimum totius Galliaæ æquita-
tu ualet.

Idem: Eo tum statu res erat, ut longe principes haberen-
tur Hedui.

Ibidē: Huius est amplissima ciuitatis lōge autoritas omnis
oræ maritimæ.

Idem: Cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani.

Salustius in Iugurtino: Iugurtæ tui in bello Numantino lō-
ge maxima uirtus fuit.

Horatius: Sed panis longe pulcherrimus.

Titus Li. ab urbe condita: Longe antiquissimum ratus.

Ibidem: Longe is tum princeps Volsci nominis erat.

Ibidem: Apud Fabium longe antiquissimū autorem.

Ibidem: Longe maximū triumphī spectaculum fuit.

Ibidem: Longe primi ciuitatis erant.

Idem de bello Punico: Equitum, peditumq; idem longe pri-
mus erat.

Idem ab urbe condita: Longe plurimos captiuos ante cur-
rum duxit.

Ibidem: Exercitum longe ualidissimum duxere.

Ibidem: Patre longe prudentissimo natum.

¶ MVLTO.

S Ignificat idem Multo, quod longe, eodemq; modo lo-
quendi gaudet: sed superlatiuo tantum coniunctam ob-
seruauit in bonis illis, ac perfectis autoribus, præterq; cum
cōparatiuo iūgit: ut multo minor numerus frumēti q̄ ui-
ni, & ita longe minor &c. Sed id q̄q; utile fuerit obseruasse,

G 2 quod præ

quod præcipua uenustate præstat, cum hoc aduerbiũ Multo, superlatiuo, & cum nomine Pars iungitur: quæ res nulla ratione, sed solo dicendi modo introducta est.

Terentius in Heauton: Multo omnium me nunc fortunatissimum factum puto.

Idem in Ecyra: Atq; ea res multo maxime disiunxit illum ab illa.

Ci. pro lege Manilia: Cõspectus uester multo iucundissimus.

Ibidem: Magna, ac multo maxima parte nõ modo utilitatis, sed dignitatis, atq; imperij caruit.

Idem in Catilinam: Multo uero maxima pars eorum, qui in tabernis sunt.

Idem in Verrem: Nam cum omnis arrogancia odiosa est, tum illa ingenij, atq; eloquentiæ multo molestissima.

Ibidem: Qui agri Acunensis multo maximã partẽ possidet.

Ibidem: In ciuitate totius Siciliae multo maxima.

Ibidem: Cui quemadmodum resistam, multo mihi ante est iudices prouidendum.

Idẽ de Oratore: Quæ pars sine dubio multo maxima est.

Idem de arte Rheto. Quarum tamẽ rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.

Ibidem: Et eorum multo maxima pars, quam Prætores edicere consueuerunt.

Salustius in Catilinario: Si ita res esset, Rempublicam multo pulcherrimam haberemus.

Horatius in sermonibus: Dãda est Ellebori multo pars maxima auaris.

Idem: Postea lux oritur multo gratissima.

Titus

Titus Liuius ab urbe condita: Nouissimum bellum ab Sabinis ortum, multoq̄ id maximum fuit.

¶ LICET.

Quanta colligit elegātia in hoc uerbo, Licet, ab illo qui non autem tantū spectat, sed qui sedulo introspicere & meditari curet. Nam si licet mihi per te, hoc unum significatur: id est, si permiseris: uel si potero à te non impeditus: alterum absolute, ut si in hortum meum intraueris, olera licebit legas, hoc est legere poteris. sed hoc ex ijs locis quæ subieci melius multo cognoscetur.

Plautus in Asinaria: Asinaria uult esse si per uos licet.

Terentius in prologo Heauton. Date mihi potestatem statariam agere, ut liceat per silentium.

Idem in Ecyra: Per me exquirere licet.

Idem in Adelphis: Sinatis hunc facere dū per aetate licet.

Cicero Octauio: Si per tuas legiones licitū fuisset, quæ nomi ni meo, Reipublicæq; sunt inimicissimæ, uenire in senatū.

Idem Terentiæ: Expectassem Brundusij, si esset licitum per nautas.

Idem de Oratore: Per me appellet Oratorem licet.

Ibidem: Sed hoc genere, si modo per Rempub. licebit, non accusabimur.

Ibidem: Itaq; Emathiam cum primum per ipsam liceat, erā remissurus.

Idem in Philippica: Petis ut tibi per me liceat quendam de exilio reducere.

Idem contra Rullum: Aliquāto serius, q̄ per aetatem, ac per leges liceret.

Idem pro T. Annio Milone: Quod si per furiosum illū Tribunum senatui quod sentiebat, perficere licuisset, nouam quæstionem nunc nullam haberemus.

Idem ad Lentulum: Quod profecto faciam, si mihi per eius amicitiam licebit.

Idem in Verrem: Sunt homines Siculi non contemnendi, si per nostros magistratus liceat.

Ibidem: Si per L. Metellum licitum esset.

Idem Bruto: Quod scribis in Italia te moraturum, dum tibi literæ meæ ueniant, si per hostem licet, non erratis.

Idem Catoni: Mitto quod inuidiam, quod pericula, quod omnes meas tempestates & subieris, & multo etiam magis si per me licuisset, subire paratissimus fueris.

Paulus de mortis causa, lege, Senatus: Quibus per legem capere non liceret.

Vulpianus de manumissionibus, lege, Libertas: Cum per leges licebit, liber esto.

Cicero pro lege Manilia: Nam cum antea per ætatem nondum huius auctoritatem loci contingere auderem.

Ibidem: An in Clodio, qui ita iudicia, pœnamq; contempserat, ut eū nihil delectaret, quod aut per naturam fas esset, aut per leges liceret.

Idem pro Gn. Rabirio: Quod si tu audisses, aut per ætatem scire potuisses.

¶ LICET absolute.

Cato in re rustica: Et si uoles insuper uinum Couth mixtum bibere, licebit bibas.

Cicero in arte Rhetorica: Hanc si quis partem putat esse orationis

tionis, sequatur Hermagoram licebit.

Idem Caio Memmio: Totam hominis uitam, rationemq;
quam sequitur in philosophia derideamus licet.

Idem Attico: Clodium fregi in senatu tum altercatione eius
modi, ex qua licet pauca degustes, nam cætera non possunt
habere eandem, neq; uim, neq; uenustatem.

Eidem: Quid queris? uel ipsi hoc dicas licet, humanitatem
ei meo iudicio illo die defuisse.

Eidem: Noli inquam de uno pede sororis quæri, liceat alte-
rum etiam tollas.

Idem pro domo sua: Quare istam orationem, qua est usus,
omittas licet.

Ibidem: Quare disrumpatur licet ista furia.

Idem De oratore: Fremant omnes licet, dicam quod sentio.

Idem in Philippica: Præcipias licet gaudia.

Idem de officijs: Licet ora ipsa cernere iratorum.

Ibidem: Videre licet etiam plerosq; non tam natura libera-
les, q̄ quadam gloria ductos.

Idem in Tusculanis: Qua re ut ad quietum me licet uenias.

Idem in Verrem: Dicat licet Hortēsius, si uolet magno Ver-
rem uendidisse.

Quidius de Ponto:

Tota licet quæras, hoc me non fingere dicet:

Officij testis Pontica terra mei.

Horatius:

Si pecore, & multa diues telluri licebit.

Sabinus in epistola pro Helena: Quamlibet accuses, & sis
irata licebit.

¶ Per

¶ PER

Per ætatem nō potui, idem est, ac per ætatem nō licuit, quod supra diximus: quo loquendi modo nouitas, aut peruersitas potius loquendi introducta deprehenditur.

Cicero Cornificio: Nullam partem per ætatem sanæ, & saluæ Reipub. gustare potuisti.

Idem Planco: Vt primum per ætatem iudicium facere poteritis.

Idem C. Mario: Cum per ualitudinem posses, uenire tamen noluisti.

Titus Liuius ab urbe condita: Qui per ætatem, ac ualitudinem poterant.

Ibidem: Omnes, qui per ætatē arma ferre possent.

Hircius in commentarijs: Qui modo per ætatem arma ferre poterant.

Ibidem: Neq; per anni tempus in mari classes sine periculo uagari poterant.

¶ LABES.

LAbes, penè omnium ore id est quod immundities aut macula: sed occultiore, ac latiniore significato id certe esse uidetur, quod uiolenta quædam, uel aquæ illuuiæ, uel tēpestatis, grandinisue ruina: aut cum terra in altissimū hiatus, uel baratrum aperitur.

Plau. in Captiuis: Quanta pestis Pernis ueniret, quanta labes Larido.

Cicero de diuinatione: Delata etiā ad senatū labes agri Priuernatis, cū ad infinitā altitudinem terra defedisset.

Ibidē: Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, ter.

fit, terræq; defederint.

Vulpianus locati & conducti. lege: Ex conducto: Sed et si labes facta sit, omnemq; fructū tulerit, damnum coloni non esse.

Labeo eodem titulo: Si riuum quem faciendum conduxeras, & feceras, anteq; eum probares, labes corruptit, tuū periculum esse Paulus respondit.

Cicero pro Lutio Flacco: An innocētiae labem aliquam aut ruinam fore putatis?

Idem ad Pontifices pro domo sua: Nam si illa labes, ac flāma Reipublicæ suum illum pestiferum, & funestum tribunatum humana æquitate tueri non potest, diuina religione defenderit.

¶ LINGVA nuncupare.

Lingua nuncupare, modo dicendi apud Veteres, idem significatur, quod lingua exprimere & dedarare. Cum enim quid uendebatur, uitia rei uenalis lingua nuncupari oportebat, & ultra nuncupata uitia uenditor non tenebatur. Leges postea addidere, ut etiam ea quæ nō essent nūcupata, uenditor præstaret.

uitia, de lacte

Cicero de Oratore: Totum illud uti lingua nūcupasset, non in. xij. tabulis, quas tu omnibus bibliothecis anteponis, sed in magistri carmine scriptum uideretur.

Idem de Officijs: Nā cū ex. xij. tabulis satis esset ea præstare, quæ essent lingua nūcupata: quæ q̄ inficiat⁹ esset, dupli pœnā subiret: a iuriscōsultis etiā reticētiae pœna est cōstituta. Quicquid enim est in prædio uitij, id statuerūt si uenditor sciret, nisi nominatim dictum esset præstari oportere.

H ¶ Leua, &

◻ LEVA, & sinistra,

L Eua uel Sinistra, certo modo loquendi, qui solus oratio-
nem priscorum continet, furem aliquem esse notat.

Plautus in *Perfa*: Vbi illa altera furtifica leua?

Catullus: Marucinæ asini manu sinistra non belle

Vteris in ioco, atq; uino.

Idem: Porci, & Socraton duæ sinistrae Pisonis.

Asconius Pedianus tractum id dicit ab *Aspendio* cithari-
sta, qui sinistra perperam utebatur, carminaq; occultabat,

Græco inde nato prouerbio.

◻ LIMEN superum, inferum.

dozpel

L Imen superum, Limen inferum, rari post felix illud sæ-
culum non solum non dixerunt, sed ne intellexerūt qui-
dem: Cum nonnulli pro limine supero, superliminare ine-
ptissime dicant.

Plautus: Limen superum, inferumq; salue.

Varro de re rustica: In haris ostium esse oportet, limen infe-
rum altum.

◻ LATINE loqui.

Q Vi latine scit, nouit eo aduerbio Latine, id q; osten-
di, quod aperte, clare, planè: quæ res notanda, & me-
moriam mandanda est.

Cicero in *Verrem*: Latine me scitote, non accusatorie loqui.

Idem in *Philippicis*: Antonium, quem gladiatorē nō ita ap-
pellauit, ut interdum etiā M. Antonius gladiator appella-
ri solet, sed ut appellant ij, qui planè, & latine loquuntur.

Vergilius, uel alius in obscenis carminibus:

Simplicius multo est da, latine dicere.

◻ In